

Для повноцінного й результативного оновлення проблематики громадського контролю у системі місцевого самоврядування важливим є використання теоретичного та практичного досвіду зарубіжних країн за допомогою конструктивного аналізу її практичних засад з точки зору актуальної практики модернізаційних перетворень в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доп. / А. В. Єрмолаєв, Д. М. Горєлов, О. А. Корнієвський [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 48 с.
2. Покатаєв П. С. Контроль у системі місцевого самоврядування: теорія та практика застосування : монографія / П. С. Покатаєв. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2012. – 288 с.
3. Демократичні засади організації і функціонування вищих органів державної влади України : монографія / [Ю. Г. Барабаш, І. І. Дахова, О. П. Євсєєв та ін.] ; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. – Х. : Право, 2013. – 272 с.

Данилова І.П.

здобувач,

Національна академія внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЯКИМ РЕГУЛЮЄТЬСЯ НАУКОВА СФЕРА УКРАЇНИ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ

Наука – це сфера дослідницької діяльності людини, спрямована на одержання, вироблення та систематизацію у вигляді теорій, гіпотез, законів природи чи суспільства нових знань про навколишній світ. Саме за допомогою науки людина спроможна задовольнити свої потреби у пізнанні законів природи, суспільства і мислення; завдяки науці відбувається розвиток культури, гуманізація виховання і формування інтелекту людини, що сприяє удосконаленню виробництва і системи суспільних відносин. Таким чином, наукова сфера є надзвичайно важливою, однак не зважаючи на це, у даній сфері вчиняється значна кількість правопорушень, більш того, вбачається розвиток негативної тенденції щодо значного підвищення рівня вчинення протиправних діянь у науковій сфері, що призводить до суттєвого погіршення її стану.

Тому, на нашу думку, надання визначення поняття «адміністративна відповідальність за порушення законодавства у науковій сфері» та розкриття її особливостей надасть змогу у подальшому більш детально підійти до розуміння дискусійних моментів у даному питанні та оминати можливі негативні наслідки, пов'язані з притягненням винної особи до адміністративної відповідальності.

Чинне законодавство України не дає визначення поняття «адміністративна відповідальність» і тому в теорії адміністративного права

існує численна кількість точок зору стосовно цього соціально-правового явища, аналіз яких дає змогу дійти висновку, що це поняття науковцями розглядається як один з інститутів адміністративного права, як форма забезпечення одного із заходів примусу (стягнення), як різновид юридичної (правової) відповідальності, як ефективний засіб запобігання правопорушень та забезпечення правопорядку, як певний стан суспільних відносин, який виникає внаслідок порушення законодавства [1, с. 205-206].

У положеннях статті 92 Конституції України зазначено, що адміністративна відповідальність це – один із основних видів юридичної відповідальності в Україні. Вона виступає наслідком невиконання чи неналежного виконання особою норм адміністративного законодавства, що тягне невідворотність реагування держави на адміністративні правопорушення (проступки) та встановлюється виключно її законами.

Відповідно до загального визначення адміністративної відповідальності, адміністративну відповідальність за порушення законодавства у науковій сфері, можна визначити як специфічну форму негативного реагування з боку держави в особі її компетентних органів на вчинення адміністративного проступку у зазначеній сфері, що реалізується шляхом застосування передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення.

Адміністративна відповідальність за порушення законодавства, яким регулюється наукова сфера включає всі притаманні юридичній відповідальності основні ознаки: 1) застосовується лише за вчинення правопорушення; 2) пов'язана з державним примусом у формах каральних і правовідновлюючих заходів; 3) визначена у нормах права; 4) притягнення до відповідальності здійснюється уповноваженими державними органами та посадовими особами; 5) притягнення правопорушника до відповідальності здійснюється в певному процесуальному порядку; 6) виражається в обов'язку винної у вчиненні правопорушення особи зазнавати певних втрат матеріального та побутового характеру, які передбачені законом.

Особливими ознаками, що є визначальними для характеристики адміністративної відповідальності за порушення законодавства, яким регулюється наукова сфера й такими, що вирізняють її від інших різновидів юридичної відповідальності є:

1. Підстави адміністративної відповідальності за порушення законодавства яким урегульована наукова сфера. А саме: а) нормативна, тобто наявність системи норм, що її регулюють; б) фактична – діяння конкретного суб'єкта, який порушує правові приписи, що охороняються адміністративними санкціями (адміністративне правопорушення); в) процесуальна – акт компетентного суб'єкта про накладення конкретного стягнення за конкретне адміністративне правопорушення.

Водночас за допомогою аналізу нормативних основ адміністративної відповідальності за правопорушення законодавства, яким регулюється наукова сфера доходимо наступних висновків.

Так, нормативною основою адміністративної відповідальності осіб, які вчинили правопорушення у науковій сфері є КУпАП. Необхідно зазначити, що у вказаному нормативно-правовому акті, норми, що присвячені

закріпленню адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у науковій сфері акумулюються у таких главах як : гл. 6 «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність»; гл. 7 «Адміністративні правопорушення у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини»; гл. 13-А «Адміністративні корупційні правопорушення»; гл. 15 «Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління» [2].

Крім того, варто зазначити, що базовий Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» передбачає настання адміністративної відповідальності за порушення права інтелектуальної власності. У положеннях статті 42 даного Закону зазначено, що у разі порушення права інтелектуальної власності його захист здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством [3].

Статтею 35 Закону України «Про наукову та науково-технічну експертизу» закріплені положення щодо визначення переліку правопорушень у сфері наукової і науково-технічної експертизи. Однак, жоден з вищезазначених нормативно-правових актів не визначає розмір та вид санкцій за вчинення даного роду правопорушень [4]. Таким чином, доходимо висновку, що норми вказаних Законів є бланкетними і відсилають до інших нормативно-правових актів.

Загальновизнаним у доктринальних джерелах є позиція, відповідно до якої фактичну підставу адміністративної відповідальності в кожній конкретній ситуації становить адміністративний проступок, який, у нашому випадку, посягає на суспільні відносини у науковій сфері.

2. Правом складання протоколу про адміністративний проступок, що посягає на суспільні відносини у науковій сфері, наділені такі посадові особи як органи внутрішніх справ, фінансові органи, органи Служби безпеки України, органи Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, органи державного нагляду у сфері техногенної та пожежної безпеки, органи державної фіскальної служби, державні інспектори з питань інтелектуальної власності.

3. До адміністративної відповідальності за порушення, що посягають на суспільні відносини в науковій сфері притягують органи (посадові особи), яким таке право надано чинним законодавством (глава 17 КУпАП). Так, справи про адміністративні правопорушення, що посягають на суспільні відносини у науковій сфері, розглядаються як судами (ст. 221 КУпАП, наприклад ст. 51² КУпАП – порушення прав на об'єкт інтелектуальної власності), так і Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів (ст. 242¹ КУпАП, наприклад ст. 91¹ КУпАП – невиконання вимог екологічної безпеки у процесі впровадження відкриттів, винаходів, корисних моделей тощо). Що ж стосується справ про адміністративні правопорушення, що посягають на суспільні відносини у сфері використання даних державних статистичних

спостережень, то вони розглядаються виключно органами державної статистики (ст. 244³ КУпАП).

4. За вчинення адміністративного проступку, що посягає на відносини в науковій сфері відповідно до положень КУпАП передбачено такий вид адміністративного стягнення як штраф та конфіскація майна. Що ж стосується спеціальних Законів України, у яких отримали своє відображення питання щодо належного врегулювання наукової сфери та її особливостей, то жодної фінансові санкції положеннями даних Законів не передбачено.

5. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на відносини в науковій сфері, характеризується як менш сувора, ніж кримінальна відповідальність, і не передбачає судимості та інших правових наслідків стосовно порушника. Так, на особу, яка вчинила правопорушення, що посягає на суспільні відносини у сфері охорони права інтелектуальної власності, може бути накладено штраф у розмірі від 10 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції (ст. 51² КУпАП «Порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності»), водночас максимальний розмір штрафу за «Порушення авторського права і суміжних прав», передбачений ст. 176 Кримінального кодексу України становить від 200 до 2 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Разом з тим в кримінальному законодавстві передбачено окрім штрафу інші види кримінальних покарань за порушення права інтелектуальної власності – виправні роботи на строк до двох років або позбавлення волі на строк від двох до п'яти років, арешт на строк до шести місяців, або обмеження волі на строк до двох років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, що спричиняють інші суворі наслідки [5].

Керуючись вище наведеним, приходимо до висновку, що інститут адміністративної відповідальності взагалі та за порушення законодавства в науковій сфері окремо є надзвичайно важливим насамперед тому, що вона виникає як правовий наслідок неналежної реалізації громадянами та юридичними особами своїх прав та обов'язків в суспільстві. Вона включає не тільки ретроспективну відповідальність, як наслідок правопорушення, але й позитивний аспект, а саме певний внутрішній стан особи, її ставлення до дорученої справи, суспільства, своєї поведінки.

Отже, значна роль адміністративної відповідальності за порушення законодавства у науковій сфері полягає у миттєвому виявленні правопорушень, вчасному та виваженому накладенні адміністративних стягнень на правопорушників, усуненні причин та умов, які сприяють вчиненню проступків, забезпеченні невідворотності покарання нормами адміністративної відповідальності, що, у свою чергу, виступає ефективним засобом запобігання та профілактики більш суспільно небезпечних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : [Підручник] ; [пер. з рос.] / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X : за станом на 05.03. 2015 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.
4. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : за станом на 08.03.2015 р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Качура О.А.

аспірант,

*Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»*

ЕВОЛЮЦІЯ ПРОЦЕДУР ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ІЗ ЗАРОДЖЕННЯ ДО ІМПЕРСЬКОГО ПЕРІОДУ

Законодавство щодо адміністративних процедур державної реєстрації в Україні має свою історію. Звичайно, не всі види реєстрації виникли одночасно, для кожного із видів були необхідні свої історичні, технологічні, політичні, економічні, правові та інші умови. Наприклад, реєстрація транспортних засобів передбачає насамперед виникнення та розвиток окремих видів транспорту, причому транспортні засоби також не одразу підлягали реєстрації. Проте реєстрація населення, контроль за справлянням податків та інших платежів, облік землі тощо були невід'ємною частиною політики держави та безпосередньо пов'язані із існування самої держави.

Первісні способи надання окремим правам юридичної сили та публічності розпочинаються із зародженням держави на території Київської Русі. Так, державна реєстрація прав на нерухоме майно виникла ще за часів Давньоруської держави з центром у Києві. Основним нормативним актом на той час була Руська Правда [6] (у декількох редакціях). І хоча усі існуючі редакції Правди не регламентували детально питання реєстрації, однак в її Поширеній редакції для захисту права власності застосовується інструмент надання речі індивідуально визначених ознак, що проявлялося у формі відповідних позначок на майні. Для прикладу, земельні ділянки, якими володів князь, відділялися від інших межами. Ці факти можна сприймати як перші наміри встановлення ознак реєстрації об'єктів рухомого та нерухомого майна [12, с. 284]. Тобто, це була одна з перших спроб встановити контроль за земельною власністю на території держави.

Історичні джерела підтверджують, що на початкових етапах розвитку давньоукраїнської державності все ще відсутня чітка регламентація порядку реєстрації прав. Так, приблизно до середини XV століття документальне засвідчення меж непридбаної землі вимагалось лише, якщо вона ставала об'єктом спору. Аналіз цього періоду розвитку засвідчує, що реєстрація, зокрема, реєстрація нерухомого майна та прав на нього, стає необхідною вже